

na temeljnih idejah složnega delovanja, kar o drugih dijaskih društvih ne moremo trditi.

Da pa nas posameznike pri razmotrivanju političnih razmer na Slovenskem ne more voditi kak nezdrav vzdihujoč narodni sentimentalizem, ampak le trdna načela, nam tudi nihče ne bode mogel zabraniti. Obžalovanja vreden je pa oni, ki bi hotel verjeti takim puhlim frazom.

Obračamo se torej na vse značajne slovenske abiturijente, kateri si hočejo uravnati svoje življenje in delovanje za narod na podlagi naših trdnih načel in mislijo priti na graške visoke šole, naj se priklopijo našim vrstam, kjer bodo našli odkritosrčne prijatelje.

Odbor slov. katol. akademičnega društva »Zarje« v Gradcu.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani

vsem svojim podružnicam:

Vseposvodi se priznava, da je družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani prepotrebna; vseposvodi se priznava, da je njeno delovanje v največjo korist našemu milemu slovenskemu narodu; vseposvodi se priznava, da je ista vsestranske podpore potrebna, če naj doseže svoj vzvišeni smoter. Vkljub temu pa nima naša družba v svojem narodu tiste splošnje podpore, ki bi jo morala dobivati. Za Čehi z njihovo »Osrednjo Matico« stojimo daleč, daleč Slovenci s svojo »Družbo sv. Cirila in Metoda«! Denarni primanjkljaj se družbi večja leto za letom. Leto za letom so ogromne potrebe, a podpore, ki naj pokrijejo družbine potrebe, pa ne rasejo sorazmerno z njimi. Prevažna vprašanja čakajo vže davno na rešitev, a gmotno družbino stanje ne pripušča, da bi se rešila ugodno.

Prispevki, ki prihajajo naši družbi, so postali tako pičli, da ista ne more več izhajati brez izrednih denarnih operacij. Ako oni faktor, ki ima edin korist od naše družbe, naš slovenski narod, ne podpre naše družbe tako, da bi izhajati mogla, prisiljeno bode vodstvo opustiti realiziranje marsikake koristne naprave.

Naval s tujejezičnih strani na naš narod je vedno hujši in ljutejši. A sredstva naše družbe so v primeri s sredstvi naših nasprotnikov prav malenkostna in radi tega v takih slučajih ne moremo tako delovati, kakor bi želeli in morali.

lim glasom, »dopuščam, da se predlog za sklicanje vojnega sodišča prestavi za 24 ur. Ali to je vse — vse, kar morem in hočem dopustiti. A sedaj me pustite samega, gospoda!«

Srečni, da so vsaj to izposlovali, odločijo se častniki, da ta čas porabijo v to, da zbero izmed sebe štiri člane, ki bi se naj takoj napotili v glavni tabor feldmaršala Radeckija in od njega sprosili pomilostčenje svojega nesrečnega tovariša.

IV. Oče Radecki.

Ko so poslanci po nagli vožnji in po dolgih urah stopili v hišo, kjer je bil stan vrhovnega vojskovodje, je ura odbila ravno dve po polnoči. S težkim srcem so se odločili, da ga zbude, akoravno je še komaj pred jedno uro legel k počitku.

Privedeni pred njega, ga najprej prosijo oprostena, da ga dramijo. Ali on se jim prijazno nasmehne in reče:

»Uverjen sem, da je to, kar vas je dovedlo, zelo važno in se ne da počakati. Kaj je takega?«

»Ako vaša presvitlost najpozneje za jedno uro ne pošlje tekalca z pomilostitvijo, bo naš dragi tovariš, stotnik grof Gostovinski, ustreljen.«

»Kdo? Stotnik Gostovinski? Pred par

Prva opora naši družbi pa so podružnice, ki so posejane po vsem slovenskem ozemlju. V njih naj bi se zbirali vsi Slovenci, bodisi gospod ali kmet ter naj bi na ta način podpirali svojo matico: družbo sv. Cirila in Metoda.

Mnogo je podružnic, ki res redno delujejo, ki pobirajo doneske udov ter jih vestno pošiljajo glavni družbi. Vsem tem bodi tu prilično izrečena najiskrenejša zahvala na njih neumornem domorodnem naporovanju. Te podružnice naj bi bile vzgled rodoljubja vsem onim podružnicam, ki takorekoč spe. In teh je žal mnogo. Tem podružnicam, oziroma njih vodstvom veljaj v prvi vrsti pričujoči poziv. Zdramijo naj se pomneč, da je vsak nas toliko kar premore — za mili narod storiti dolžan.

Podpisano vodstvo se torej pozivlje do vseh svojih podružnic s prošnjo, naj iste, kjer je le mogoče in čim preje prirede kakih veselice naši družbi v korist ali pa vsaj čim preje nabere prispevke svojih udov za leto 1904 ter je vpošljejo vodstvu, da ne pride družba v najneprijetnejše položaje.

Sedaj trkamo — odprite! Če preslišite glas, ne sodite nas, ko bo prepozno — ne recite, da smo mutasti bili takrat, ko nam je bila dolžnost govoriti.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

V Ljubljani, dne 8. junija 1904.

Rusko-japonska vojna.

Zopet so zagnali Rusom sovražni listi velikanski krič, ko se je moral umakniti general Stakelberg s precejšnjimi izgubami. Stakelberg pa tudi ni šel izvojevati z malo peščico proti toliki premoči Japoncev zmag, ampak je imel njegov pohod vse druge namene, kar je razvidno iz naslednjih vrst. General Kur patkin še nima dovolj vojakov, da bi se postavil Japoncem po roko. V prvi vrsti je moral skrbeti, da si zavaruje hrbet in železnico, katera mu privaža živež in vojake. Ker pa Japonci in od njih naščuvani Čunguzi in Kitajci vedno izkušajo razdreti železniški tir, primoran je močno zastražiti železnico od Bajkalskega jezera pa do Vladivostoka in od Charbina pa do svoje armade. To je pa daljava čez 2000 kilometrov. Kako velikansko število vojakov je torej ob železnici, da jo straži! Čeravno so Rusi poslali že mnogo vojaštva, vendar je Kuropatkin precejšen del tega porabil za stražo železnice. Vse čete, katere pa prihajajo od začetka

bojev na bojišče, pomnožujejo njegovo armado, zato mu je mnogo na tem ležeče, da pridobi časa. Zato je poslal generala Stakelberga proti jugu, da vznemirja generala Oku, ki oblega Port Artur, za hrbtom. To je Stakelberg tudi dosegel. Oku se je moral z večino svojih čet obrniti proti Stakelbergu ter na ta način preložiti obleganje za celih šest tednov. Med tem je imela posadka v Port Arturu čas oddahniti se in se še bolj utrditi. Seveda si tudi ostale japonske čete prve armade niso upale prodirati, dokler so imele Stakelbergovo armado ob levem krilu, ampak gledati so morale, da ga prepodijo. Pri tem je pridobil tudi general Kuropatkin šest tednov. Če premislimo, da mu dojde vsak dan 3000 mož po železnici, pomnožila se je njegova armada v 42 dneh za več kakor 100.000 mož in zraven tega se je tudi odpočila. Stakelberg je zgubil pri tem 2000 mož, Kuropatkin pa pridobil 100.000 mož. Upamo, da bo imel Kuropatkin kmalo zadostno število vojakov, da začne odločilen boj z Japonci.

Položaj v Port Arturu.

Petrograd, 19. junija. Dopisnik ruske brzojavne agenture brzojavlja iz Liojana: Kakor poročajo iz Port Arturja, je vest inozemskih agentur in Japoncev, da so ruske topničarice potopile, neosnovana. Naše brodovje v Port Arturu je nepokvarjeno ter popolnoma popravljeno. Vojaštvo in prebivalci so zelo navdušeni. Vojaki željno pričakujejo boja. Vsi so prepričani, da nobena še tako velika moč ne more zavzeti Port Arturja. Večina prebivalcev je stopila med prostovoljce; 600 portarturskih žensk se je ponudilo trdnjaskemu poveljniku, da bodo skrbele za ranjence. V mestu in trdnjavi vlada popoln in vzoren red. Port Artur je za šest mesecev preskrbljen z živežem, oziroma še celo za eno leto, ako bodo hranili z zalogami. Dasiravno se je zadnje dni že pričelo popolno obleganje, vendar se je posrečilo, vtihotapiti mnogo živine. V Port Arturu so tudi prebivalci iz Daljnega, ki poročajo, da je požar v Daljnem napravil malo škode. Japonci so pomorili Kitajce, ki so plenili po mestu. Japonske prednje straže stoje 24 vrst od Port Arturja onstran postaje Inčensa in 3 vrste od ruskih prednjih straž. Prišlo je že do manjših prask.

Rusi se gibljejo na morju.

Dne 14. t. m. je zapustilo vladivostsko brodovje pod poveljem admirala Skrydlova Vladivostok. Sprva so listi pisali, da se hoče združiti z brodovjem v Port Arturu, toda na potu je zadelo na japonske ladje, nekatere

V. Zopet oče in sin.

Nepričakovan prihod feldmaršala je vzbudil veliko iznenadenje pri polku.

Po kratkem počitku da pozvati polkovnika Gostovinskega, da ga natančno obvesti o stvari. Njun razgovor je trajal dolgo in ko je skončal, je pozval k sebi še nekatere častnike. Zaslisal jih je o prestopku tovariša, o njegovem obnašanju za časa poslednjega boja in druge poedinosti.

Na povelje feldmaršala pokliče polkovnik skupaj vse častnike polka in da privesti iz ječe obsojenca. Ko so bili vsi zbrani, pretrga vojskovodja svečano tišino, ki je vladala in začne z blagim glasom:

»Stotnik Gostovinski naj stopi naprej!

Zmučen od duševnih in telesnih muk, a še vedno odločen in ponosen je stal ulogi častnik in mirno prinesel pogled vrhovnega vojskovodje. Oče Radecki spregovori resno:

»Stotnik Gostovinski! Vi ste storili krivdo, ki se kaznuje, kakor veste, s smrtjo.

— Častne zasluge vaše obitelji, jednoglasno, ugodno pričanje vaših tovarišev za vas, vaše značajno življenje in da ste v zadnjem boju odločili bitko, vse to mi je priča, da vaš težak prestopek ni zakrivila sramotna bojajljivost, padla namera ali izdaja. Zato rečem: da ne bom delal v duhu vojnega zakona in ne skliceval vojnega sodišča. Postavim vas

urami sem bil obveščen o nekem Gostovinskem, da je on s svojim izvrstnim navalom odločil bitko. To menda ni ta?«

»Na službo, vaši milosti, to je tisti.«

»A, kdo ga je obsodil na smrt?«

»Polkovnik grof Gostovinski hoče, da se postavi pred vojno sodišče, da ga ono obsodi v smrt.«

»Polkovnik Gostovinski? — Ali oni stotnik je menda celo njegov sorodnik?«

»Njegov jedini sin, presvitlost!«

»Kako naj to razumem? — Zakaj? — Rešite mi to uganko!«

Vodja poslanstva mu razjasni vse ter konča svoje pripovedovanje s prošnjo v imenu celega časnika istega polka, ki jih je poslalo, naj se v tem neobičajnem slučaju ravna z milostjo zoper onega, ki je to zaslužil.

Oče Radecki je zelo pozorno poslušal to pripovedovanje. Vodja poslanstva je zapazil, da je lice feldmaršalovo postajalo vedno mračnejše in mrko. Naposled reče:

»To je tako težek slučaj in neobičajen, da še ga nisem doživel. Hočem, da se pravično sodi in ravna in zato se takoj napotim na lice mesta. Tam hočem vse natanko poizvedeti. Če se bo vaš tovariš rešil, me bo zelo veselilo. A dotlej z Bogom, gospoda!

Iakreno se zahvalivši in nekoliko pomirjeni se vrnejo častniki k polku.

uničilo ter se nato vrnilo v vladivostsko luko nazaj.

Iz Tokia se glasi uradno poročilo: V jutro, dne 15. t. m. je prišlo rusko vladivostovsko brodovje, obstoječe iz velikih križaric »Gromoboj«, »Rjurik« in »Rosija« v korejsko morsko cesto ter je napadlo prevozniki parnik »Hitahimaru«, ki se je potopil. Od posadke se je rešilo le nekaj mož. O »Sadomaru«, ki je bil zadet od torped, so tu mnenja, da se je rešila večina posadke. O usodi »Ničumaro« ni nič znanega. Pozneje so videli rusko brodovje pri otoku Aki. Brodovje admiral Kamimaru je odplulo, da zasleduje sovražnika.

Oni, ki so se rešili raz potopljeno ladjo »Hitahimaru«, pripovedujejo, da so 15. t. m., ob 7. uri zjutraj zapazili rusko brodovje. Ob 10. uri je hotela ladja pobegniti, a Rusi so pričeli tako strahovito streljati, da je bilo v par minutah okoli 200 Japoncev ubitih. Krov ladje je bil pokrit z mrtvimi trupli. Angleški kapitan Campbell je skočil preko krova, prvi inženir je bil ubit, poveljnik japonskih čet, ki so se prevažale na tem parniku, in dva druga poveljnika so izvršili samomor.

Ladja »Sadomaru« je zapazila Ruse 35 milj zahodno od otoka Širo. Rusi so streljali in pozvali moštvo, naj gre v rešilne čolne. Moštvo je šlo v rešilne čolne. Mnogo Japoncev je ušlo. Rusi so ladjo zažgali.

Nadaljna brzojavka iz Tokia se glasi: Skoro gotovo je zopet megla rešila rusko brodovje. Brodovje japonskih torpedovk išče ruske ladje, a veter, dež in megla zavirata uspešno iskanje.

Iz Söula poročajo v London: Tri japonske topničarice so srečale pri Fusanu štiri ruske bojne ladje. Rusi so na topničarice streljali.

O japonskih izgubah na potopljenih prevoznih ladjah se še poroča: Kapitana ladje »Sadomaru« so Rusi vjeli. Okoli sto oseb posadke »Sadomaru« je ušlo. Jeden prevozniki parnik Japonci še pogrešajo. Čuje se, da je hilo na »Hatahimaru« in »Sadomaru« 1400 mož. Ako je to res, znašajo japonske izgube nad 1000 mož.

Tokio, 19. junija. Jadernici »Javata« in »Ansej« so Rusi v četrtek potopili med otokoma Oku in Kojima. 37 oseb, ki so se vozile na njih, so došle popoldne v Jasai. Vladivostsko brodovje je na svoji poti doslej potopilo pet japonskih ladij.

Petrograd, 20. junija. (Uradno.) Danes je došla sem Skrydlova brzojavka, v kateri Skrydlov javlja, da se je vrnil v Vladivostok, ne da bi bil izgubil kakega moža in ne da bi se mu poškodovala kaka ladja.

Petrograd, 19. junija. Ruski brzojavni agenturi brzojavljajo iz Mukdena: Kakor se poroča iz zanesljivih virov, je na s potopljeno japonskima prevoznima parnikoma »Hitahimaru« in »Sadomaru« utonil en cel japonski pešpolk s poveljnikom in zastavo.

London, 19. junija. Iz Čifu poročajo: Akopram ni nobenih uradnih poročil o izgubah na japonskih transportnih ladjah, so

zopet na čelo vaše stotnije. — A vi, gospod polkovnik, sijajni vzor zvestega častnika, ki se od pravičnosti ne da z ničem odvrniti! Prosim vas, da sina, ki se je v času slabosti pregrešil in katerega ste hoteli žrtvovati vojaški dolžnosti, sprejmete zopet iz mojih rok na svoje očetovsko srce ...

Ko je plemeniti vojskovodja končal, je prijel roko pomiloščenega častnika in ga privel k njegovemu očetu. Tako težko skušana oče in sin sta si padla v naročje in ko se je njuno ihtenje zaslislalo — tedaj so se zaskrile solze v očeh gledalcev tega nepozabnega prizora. Za hip so stali vsi nemi, a nato se je iz njihovih prsi izvil silni, oduševljeni »hura«, ki se tako rad izvilja iz vojaških prsi ob času velikega in veselega oduševljenja.

Tako so zakoni, ki so vsajeni v človeškem srcu, zakoni ljubavi, prevladali grozo vojnih postav.

tu mnenja, da je utonilo najmanj 5000 mož. Na »Sadomaru« je bilo navadno 3000 mož. Parnika »Katsutonamaru« in »Sikokumaru«, ki sta bila odposlana na pomoč, sta so potopila. Tudi topničarica »Jamato«, ki je prišla na pomoč, se je ponesrečila.

Tokio, 19. junija. Prevozna ladja »Izumaru« so Rusi potopili v sredo v bližini Ošima. Popotnike in moštvo je rešil »Gromoboj«.

Boji na polotoku Liaotun.

V preteklem tednu se je bila zopet krvava bitka — dosedaj tretja večja bitka na suhem. Boji so trajali skoro pet dni. — Od delke generala Stakelberga, ki je bil poslan — baje s 40.000 možmi — da nadleguje na polotoku Liaotun generala Oka za hrbtom, so Japonci po vroči bitki porazili pri Vafankovu, ko so ga potisnili že prej od Pulantiena. K sreči Japonci Rusom niso mogli prestriči umikanja, izključeno pa še ni, da bo kaj takega poizkušal od Siujena prodirajoči Kuroki, nakar bi Stakelberg prišel med dva ognja.

Kuropatkin pa bi bil znatno oslabljen, ako bi izgubil skoro vse Stakelbergove oddelke. Kuroki bi imel s tako oslabljeno Kuropatkinovo armado lažje delo.

Kuropatkin brzojavlja carju, da je bilo Japoncev pri Vafankovu nad tri divizije infanterije in 12 eskadronov kavalarije.

Iz tega sledi, da se je Stakelbergu deloma posrečilo izvabiti Japonce od združenja izpred Port Arturja. Boril se je junaško s sovražnikovo premočjo.

Japonski admiral Togo.

Stakelberg ima baje velikanske izgube, a tudi Japonci so izgubili pri naskokih jako veliko mož.

Druga poročila pravijo: Že 14. t. m. so se Rusi umaknili šest vrst južno od Vafankova, dne 15. t. m. pa so Japonce zopet napadli. Boj je trajal cel dan. Japoncem se je posrečilo obkoliti dasno rusko krilo.

Bitka je prenehala, ko so se Rusi umaknili proti Vafankovu oz. Vafantienu. Japonci so se po hudem boju polastili kraja Telisu, severno-zahodno od Fučova, sredi poti med Kaipinom in Pulantiznom. Rusi imajo velike izgube, 500 mrtvih in 300 vjetnikov, a tudi Japonci so izgubili nad 1000 mož. Rusi so tu izgubili tudi 14 večjih topov in 6 manjših topov, in kakor trdijo poročila iz Tokia, po vročem boju tudi en ruski polkovni prapor. Rusi so topove napravili nerabne. Med vjetniki je tudi poveljnik 4. strelskega polka. Pri brambi ruskega prapora je padlo 30 ruskih častnikov. Ruse, kateri so imeli pri Telisu 2 in pol divizije, so Japonci skoro popolnoma obkolili. Po hudem boju so se Rusi pomaknili dalje proti severu.

Begunci iz Ničvana pripovedujejo, da se Japonci v velikem številu izkrcavajo nekaj milj pred Kaičevom in da je bila vroča bitka vzhodno od Kaičova.

Doba deževja.

Deževna doba se bliža in, kakor zatrjujejo poznavalci onih krajev, bo premikanje čet v tej dobi popolnoma onemogočeno. Rusija je lahko hvaležna Kuropatkinu — pravi berolinski vojaški kritik Reventlov — da je po dobrem premišljevanju zadržal

svoje čete. Ako ne pride do bitke pred deževno dobo in do večjega premikanja vojske — pravi kritik dalje — pride ruska vojska po tej dobi do take premoči, da bo sposobna za prodiranje.

Kuropatkin se torej ni pomaknil proti jugu, kar je znamenje, da nima zelena miza nanj nobenega upliva. (Nekateri listi so namreč pisali, da mu je car ukazal prodirati proti Port Arturju). Poslal je proti jugu le nekaj oddelkov, ki naj vznemirjajo sovražnika. S splošnim prodiranjem proti Kuropatkinu ne bi zamogel sedaj Kuroki s svojimi šibkimi močmi nič pridobiti, pač pa mnogo izgubiti — tako zaključuje kritik.

Politični ogled.

Talar in odvetniki. Pravosodno ministrstvo je izdalo naredbo, s katero določa, da bodo pri sodnih obravnavah tudi odvetniki in odvetniški kandidati kot zagovorniki nosili plašč, ki je podoben sodniškemu in se razlikuje od njega le v tem, da je obrobljen s črnim baržunom.

Konec železničarske stavke na Ogrskem. V soboto je sodišče v Budapešti oprostilo vse voditelje štrajka, ker so bili obtoženi, da so svoje tovariše hujskali proti postavi. Sprejeti so bili tudi vsi zopet v službo. S tem je torej stavka končana. Imela je ta vspeh, da se o povišanju plač uslužbencev ogrske državne železnice v ogrskem državnem zboru pridno razpravlja, dočim so preje celo zadevo mislili vreči za par let v kot.

Italijanska ščuva proti Avstriji. Ricciotti Garibaldi, sin znanega puntarja iz avstrijsko-italijanske vojne, je izdal oklic, v katerem kar mrgoli napadov na Avstrijo in na balkansko politiko. Garibaldi pozivlja italijansko mladino, katera ni dolžna služiti v armadi, da naj ustanovi skupine, v katerih naj se uri v korakanju in streljanju, da bo zmožna za vojsko. Na ta način bi se lahko postavila izurjena četa prostovoljcev, ki bi stela 30.000 do 50.000 mož in bi se lahko mobilizirala tekom štirih ali petih dni. Namen prostovoljcev bi bil napadati sovražnika še preje, kakor bode pripravljena za boj laška redna armada.

Dopisi.

Iz marenberškega okraja. (Občinske volitve v Arlici—Janževi vrh.) Razpisane so nove volitve. Volilci pozor, naj bode vsak na svojem mestu in naj nobeden ne misli: »Brez mene bodo že opravili.« Občina je razdeljena na tri župnije ter je na petih krajih vsolana. Povsod bi morala v krajnem šolskem svetu imeti svojega zastopnika, katero mesto je velevažno. Nekateri šole dobivajo podporo od »šulferajna«, zato se tudi po istem duhu uči, kakor n. pr. nova šola pod Velko je baje dobila od te ponemčevalne družbe 5000 K. Gotovo je to menda posojilo, katero bode morala tudi občina Janževi vrh pomagati plačevati, ker je nekaj tje vsolane. — Pri volitvi volite značajne, krščanske moze, ne »štajerčeve« pristase. Nekdaj, ko je še vrli Držečnik bil občinski predstojnik, se je slovenski uradovalo, ter bil tudi popolnoma slovenski pečatnik. Zdaj ima občina tudi vrlega občin. predstojnika, a se ne uraduje vse tako slovenski, pa tudi pečatnik je dvojezičen, menda po vzgledu ribniške občine. Bilo bi še vendar dobro, ko bi se ta vrli gospodar hotel prevzeti občinsko breme, ker čuti dobro slovenski ter je ugleđen mož. Nevarno pa je, ako bi bila udeležba premala, bi neka druga stranka dobila premoč in občina dobi predstojnika nemško mislečega in pečatnik bode popolnoma nemški, kakor tudi uradovanje. Potem bi tudi